

KONCERT

11.10

**Niedziela,
11 października,
19.30**

Sunday,
11 October,
7:30 pm

Filharmonia
Narodowa
Sala Koncertowa

Warsaw
Philharmonic
Concert Hall

ul. Sienkiewicza 10

Krzysztof Penderecki (1933–2020)

Agnus Dei

na orkiestrę smyczkową z *Polskiego Requiem*
for string orchestra from *Polish Requiem*

Ludwig van Beethoven (1770–1827)

V Koncert fortepianowy Es-dur op. 73

Piano Concerto No. 5 in E flat major, Op. 73

1. Allegro
2. Adagio un poco moto
3. Rondo. Allegro

Franz Schubert (1797–1828)

VI Symfonia C-dur D. 589

Symphony No. 6 in C major, D. 589

1. Adagio – Allegro
2. Andante
3. Scherzo: Presto – Più lento
4. Allegro moderato

Szymon Nehring – fortepian | piano

Orkiestra Polskiego Radia w Warszawie

Polish Radio Orchestra in Warsaw

Michał Klauza – dyrygent | conductor

VOGUE
POLSKA

Michal Klauza

Michał Klauza

Dyrektor Artystyczny Orkiestry Polskiego Radia w Warszawie.

Od 2016 gościnny dyrygent Teatru Bolszoi w Moskwie, gdzie przygotował i poprowadził premiery *Don Pasquale* Donizettiego oraz *Idioty* Weinberga. Wcześniej pełnił funkcję kierownika muzycznego Opery i Filharmonii Podlaskiej (2013–2015), drugiego dyrygenta Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach (2009–2015), dyrygenta i zastępcy dyrektora muzycznego Welsh National Opera (2004–2008), dyrygenta Teatru Wielkiego – Opery Narodowej w Warszawie (1998–2003), gdzie w 2019 roku przygotował i poprowadził premierę opery *Billy Budd* Brittena.

Współpracował z licznymi orkiestrami w kraju i za granicą, m.in. z Orkiestrą Filharmonii Narodowej, Sinfonią Varsovią, Orchestre National du Capitole de Toulouse, Państwową Orkiestrą Symfoniczną Federacji Rosyjskiej i Filharmonią Moskiewską, Operą Bałtycką, Operą Nova w Bydgoszczy, Teatrem Wielkim w Poznaniu, Royal Opera House w Londynie.

W swoim dorobku fonograficznym posiada m.in. pierwsze studyjne nagranie operetki *Loteria na mężów* Karola Szymanowskiego i jego operę *Hagith* (nagroda Fryderyk 2019) oraz wiele innych nagrań wydanych m.in. przez Polskie Radio.

Michał Klauza

Artistic director of the Polish Radio Orchestra in Warsaw.

Since 2016, the visiting conductor of the Bolshoi Theatre in Moscow, where he prepared and conducted the premieres of Donizetti's *Don Pasquale* and Weinberg's *Idiot*. Prior to that he was the music director of the Podlasie Opera and Philharmonic (2013–15), the second conductor of the Polish National Radio Symphony Orchestra in Katowice (2009–15), conductor and deputy music director of the Welsh National Opera (2004–08) and conductor of the Teatr Wielki – Polish National Opera in Warsaw (1998–2003), where he prepared and conducted the premiere of Benjamin Britten's opera *Billy Budd* in 2019.

He has cooperated with numerous orchestras in Poland and abroad, notably the Warsaw Philharmonic Orchestra, Sinfonia Varsovia, Orchestre National du Capitole de Toulouse, State Symphony Orchestra of the Russian Federation and the Moscow Philharmonic, the Baltic Opera, the Opera Nova in Bydgoszcz, the Poznań Grand Theatre, and Royal Opera House in London.

Among his recordings, Klauza boasts the first studio recording of Karol Szymanowski's operetta *Lottery for Husbands* and opera *Hagith* (for which he was awarded a Fryderyk prize in 2019), as well as many other recordings released by Polish Radio.

Szymon Nehring

jest jednym z najbardziej utalentowanych pianistów młodego pokolenia, jedynym Polakiem, który zwyciężył w Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym Artura Rubinsteina w Tel Awiwie. Laureat wielu konkursów, w tym finalista XVII Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina, na którym otrzymał wyróżnienie, nagrodę publiczności oraz nagrody dodatkowe.

Jego debiutancka płyta z muzyką polskich kompozytorów została wyróżniona Fryderykiem 2016. Ponadto nagrał płytę z koncertami fortepianowymi Chopina z Sinfonietką Cracovią pod batutą Jurka Dybała i Krzysztofa Pendereckiego, *Koncert fortepianowy „Resurrection”* Pendereckiego pod batutą kompozytora oraz płytę z utworami Chopina wykonanymi na instrumencie Erarda.

Koncertował niemal na całym świecie występując w takich salach, jak Carnegie Hall, Wigmore Hall, Elbphilharmonie, Palau de la Música Catalana, Herkulesaal, Konzerthaus Berlin, Musikverein Wien. Występował pod batutą Maksymiuka, Kaspzyka, Wita, Herasa-Casado, Wellbera, Fostera, Zinmana, Pendereckiego i innych.

Był uczniem Olgi Łazarskiej, studentem Stefana Wojtasa na Akademii Muzycznej w Bydgoszczy oraz Borisa Bermana w Yale School of Music w latach 2017–2019.

Szymon Nehring jest reprezentowany przez Stowarzyszenie im. Ludwiga van Beethovena.

Szymon Nehring

is one of the most talented pianists of the young generation, and the only Pole to have won the Arthur Rubinstein International Piano Master Competition in Tel Aviv. Winner of numerous competitions, Nehring was a finalist of the 17th Fryderyk Chopin International Piano Competition which he completed with an honourable mention, the audience award, as well as additional prizes.

His début CD with the works of Polish composers won the Polish Fryderyk Award in 2016. He also recorded a CD with Chopin's piano concertos with Sinfonietta Cracovia under Jurek Dybał and Krzysztof Penderecki, Penderecki's Piano Concerto "Resurrection" under the composer's baton, and a CD with the works of Chopin performed on an Erard piano.

The artist has performed in nearly all corners of the world including such venues as Carnegie Hall, Wigmore Hall, the Elbphilharmonie, Palau de la Música Catalana, Herkulesaal, Konzerthaus Berlin, and the Musikverein Wien. He has performed under the batons of Jerzy Maksymiuk, Jacek Kaspzyk, Antoni Wit, Pablo Heras-Casado, Omer Meir Wellber, Lawrence Foster, David Zinman, Krzysztof Penderecki, and others. He was a student of Olga Łazarska in Kraków, Stefan Wojtas at the Academy of Music in Bydgoszcz, and of Boris Berman at the Yale School of Music in 2017–19.

Szymon Nehring is represented by the Ludwig van Beethoven Association.

Orkiestra Polskiego Radia w Warszawie | Polish Radio Orchestra in Warsaw

LSKIE RADIO

Orkiestra Polskiego Radia w Warszawie

W 1934 roku dyrekcja Polskiego Radia zdecydowała o powołaniu własnych chórów i zespołów muzycznych. Najważniejszym z nich stała się Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia w Warszawie stworzona przez Grzegorz Fitelberga.

Po pożodze wojennej Fitelberg reaktywował orkiestrę radiową w Katowicach. W Warszawie w 1945 roku dyrygent i skrzypek Stefan Rachoń stworzył orkiestrę radiową, którą prowadził przez trzydzieści lat. Orkiestra ta wykonywała głównie repertuar popularny i rozrywkowy. Kierujący nią w latach 1976–80 Włodzimierz Kamirski konsekwentnie wprowadzał nowy repertuar, przekształcając zespół w orkiestrę symfoniczną. Jego pracę kontynuowali Jan Pruszek oraz Mieczysław Nowakowski.

W latach działalności Tadeusza Strugały (1990–1993) zespół, jako Polska Orkiestra Radiowa, przeniósł się do nowej siedziby – Studia Koncertowego Polskiego Radia im. Witolda Lutosławskiego. Później funkcję szefa artystycznego pełnili Wojciech Rajski (1993–2003) i Łukasz Borowicz (2007–2015). Od 2015 roku dyrektorem artystycznym orkiestry jest Michał Klauza.

OPRW ma w swoim bogatym dorobku dyskograficznym wiele nagrań z muzyką symfoniczną i operową, w tym wiele dzieł muzyki polskiej. Obecnie jest jedynym zespołem artystycznym w strukturze narodowego nadawcy radiowego – Polskiego Radia S.A.

Polish Radio Orchestra in Warsaw

In 1934 the management of the Polish Radio decided to set up its own choirs and ensembles. The most important of these was the Polish Radio Symphony Orchestra in Warsaw, created by Grzegorz Fitelberg.

After the turmoil of war, Fitelberg reactivated the orchestra in Katowice. In 1945 in Warsaw, Stefan Rachoń, a conductor and violinist, set up the Radio Orchestra and directed it for three decades. The orchestra mostly performed popular and entertainment repertoires. Its director in 1976–80, Włodzimierz Kamirski, consistently introduced a new repertoire, transforming the ensemble into a symphony orchestra. His work was continued by Jan Pruszek and Mieczysław Nowakowski.

Under Tadeusz Strugała (1990–93), the ensemble, now known as the Polish Radio Orchestra, moved to its new home – the Witold Lutosławski Concert Studio of Polish Radio. Later, the orchestra's artistic directors were Wojciech Rajski (1993–2003) and Łukasz Borowicz (2007–15). Since 2015 the post has been held by Michał Klauza.

The Polish Radio Orchestra in Warsaw has released many recordings of symphonic and operatic music, much by Polish composers. Currently, it is the only artistic ensemble in the structure of the Polish national broadcaster: Polskie Radio SA.

Krzysztof Penderecki

Agnus Dei

na orkiestrę smyczkową z *Polskiego Requiem* (1981/1994)
(aranżacja na orkiestrę smyczkową Boris Pergamenschikow)

Gdy muzyka tak głęboko nasycona jest emocjami, to nie potrzebuje słów, żeby je wyrazić. *Agnus Dei* Krzysztofa Pendereckiego powstało pierwotnie na chór *a capella*. Kompozytor sięgnął po znaczący liturgiczny tekst spontanicznie i z wewnętrznej potrzeby – na wieść o śmierci Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Utwór powstał w jedną noc. Jego wersja na orkiestrę smyczkową nie traci nic z ekspresywnej siły, która drzemie w muzycznej retoryce oryginału. Śpiewny, niewinny motyw westchnieniowy brzmi jak początek modlitwy, pokornego błagania. Nastrój skupionej kontemplacji stopniowo ustępuje, a napięcie narasta aż do dramatycznych klasterów na słowach „peccata mundi”. Mówiąc słowami Mieczysława Tomaszewskiego, jest to utwór tragiczny, głęboki i prawdziwy, naznaczony „ekspresją uczuć nieklamanych. [...] wychodzi z ciszy pełnej zamyślenia i do ciszy wraca”.

Karolina Dąbek

Ludwig van Beethoven

V Koncert fortepianowy Es-dur op. 73 (1810)

W liście do wydawcy Beethoven zapowiedział swój nowy, piąty koncert fortepianowy jako „wielki”. Był niewątpliwie świadom, że stanowi on jego szczytowe osiągnięcie w tym gatunku. Przywdziejając swe koncerty fortepianowe w coraz to wspanialszą szatę orkiestralną kompozytor „nie zdezonizował” solisty, ani nawet nie usunął go na dalszy plan. Sam przecież chętnie występował w tej roli. Proces przenikania się gatunku symfonii i koncertu instrumentalnego jest w *V Koncercie fortepianowym Es-dur op. 73* posunięty już bardzo daleko, ale równowaga obu elementów: popisowo wirtuozowskiego i symfonicznego została zachowana. Co więcej, ten pierwszy wyeksponowany jest bardzo mocno. Beethoven wykorzystał swe bogate doświadczenia improwizatorskie dwojako: z jednej strony dla dodania blasku partii solowej, z drugiej – dla nowatorskiego rozwinięcia formy. W pierwszej części wprowadził trzy kadencje: jedną już na samym początku, wypływającą z potężnych akordów orkiestry trzema falami pnących się w górę pasaży fortepianu, po której następuje zakrojona z symfonicznym rozmachem ekspozycja tematów w orkiestrze, drugą – przed reprzyką i trzecią w miejscu tradycyjnym, przed zakończeniem. Poprzedzając ją zawieszenie na fermacie opatrzył uwagą, że nie należy tu grać „kadencji”, to znaczy jakiejś swobodnej kadencji zgodnie z konwencją, lecz dokładnie to, co zostało zapisane w nutach. Te trzy kadencje nie zostały dokomponowane *ex post*, lecz są integralnymi elementami formy. Przykładem ścisłego ząbienia się popisowości z pracą tematyczną mogą być słynne pochody oktawowe fortepianu, kontrapunktowane imitacyjnie w orkiestrze.

W pierwszym wydaniu *Koncert Es-dur* został zatytułowany *Grand Concerto*. I bezsprzecznie jest to dzieło pod każdym względem wielkie. Uderzająca jest w nim dysproporcja rozmiarów poszczególnych części. Zdecydowanie dominuje część pierwsza (*Allegro*), licząca prawie 600 taktów, która trwa prawie tyle, ile obie pozostałe razem. Nie oznacza to jednak zachwiania równowagi formalnej, bo formę całości można ujmować jako układ dwuczęściowy, co zresztą znajduje potwierdzenie w odbiorze. Środkowe *Adagio* i następujące po nim *attaca*, czyli bez przerw *Rondo* tworzą drugi człon wspaniałej architektury dźwiękowej, zachwycającej bogactwem kontrastów i precyzją konstrukcji.

Jako datę powstania *V Koncertu fortepianowego* podaje się rok 1809, bo tak jest zaznaczone w rękopiśmie, ale najprawdopodobniej został on ukończony w roku następnym. Beethoven nękany coraz okrutniej postępującą głuchotą nie grał go już publicznie. Friedrich Schneider, mało znany pianista, upamiętnił swe nazwisko prawykonaniem dzieła Mistrza 28 listopada 1811 roku w lipskim Gewandhausie.

Adam Walaciński

Franz Schubert

VI Symfonia C-dur D.589 (1818)

„Potajemnie, w głębi serca żywię wciąż nadzieję, iż uda mi się coś stworzyć, lecz czy można coś zrobić po Beethovenie?” wspominał rozterki młodego Schuberta jego bliski przyjaciel, Joseph von Spaun. Niewątpliwie twórczość Beethovena stanowiła dla Schuberta punkt odniesienia, a ideał beethovenowskiej „wielkiej symfonii” przyświecał kompozytorowi podczas pisania ostatnich dzieł tego gatunku, lecz twórczo zrealizowany został dopiero w ostatniej, IX *Symfonii C-dur* zwanej „Wielką”. W spuściznie Schuberta zachowało się osiem symfonii; losy siódmej w chronologii – zaginionej, nie są w pełni wyjaśnione. Za życia kompozytora żadna z nich nie została wydana, żadna też nie była publicznie wykonana. Współcześnie cenili Schuberta pieśniarza, Schuberta symfonika odkrywały następne pokolenia.

Pięć pierwszych dzieł tego gatunku powstało pomiędzy 16-tym, a 19-tym rokiem jego życia. Pisane one były pod okiem nauczyciela, Antonia Salieriego i noszą wyraźny ślad wzorców czerpanych z Haydna i Mozarta. Dopiero w muzyce VI *Symfonii C-dur*, komponowanej od października 1817 roku do lutego roku następnego, słychać inspiracje wywodzące się z Beethovena. Za jego wzorem trzecia część jest scherzem, który zastąpił menueta z symfonii wcześniejszych. Dochożą w niej również do głosu masywność brzmienia i swoisty beethovenowski energetyzm, które ujawniają się we wstępie (*Adagio*) i kodzie części pierwszej, a później w scherzu oraz w finałowym rondzie (*Allegro moderato*). W napisanej przez dwudziestoletniego Schuberta *Symfonii* zaskakuje coś jeszcze: w melodyce obydwu tematów pierwszej części (pierwszy intonowany przez flet, drugi – przez flet z obojem) słyszymy echa Rossiniego. W owym czasie muzyka włoskiego mistrza opery komicznej cieszyła się w Wiedniu ogromną popularnością, a sam Schubert był pod takim jej wrażeniem, że przerwał pracę nad VI *Symfonią*, aby napisać dwie uwertury w stylu włoskim.

Publiczne wykonanie dzieła odbyło się trzy tygodnie po śmierci kompozytora, 14 grudnia 1828 roku, na koncercie wiedeńskiego Towarzystwa Przyjaciół Muzyki; partytura została opublikowana dopiero w 1884 roku.

Ewa Siemdaj

Fotograficy / Photographs:

Bartek Barczyk, Michał Heller, Archiwum Stowarzyszenia im. LvB / LvB Association archives.

